

nisterstvu slično sestavljeno ministerstvo, katero posluje le za ogerske dežele in je odgovorno ogerskemu državnemu zboru. Ogersko ministerstvo šteje devet ministrov.

1. Ministerstvo za notranje reči ima politično upravo. Ogersko je razdeljeno v 64 županij (komitatov) in 25 mest s posebno upravo. Županije in samostalna mesta so neposredno podrejena osrednji vladi. V županijah je predstojnik „veliki župan“, v mestih „župan“. „Podžupan“ upravlja županijo, „županijski sodnik“ pa okraj.

2. Ministerstvo za bogočastje in nauk ima tisto področje kakor dotično avstrijsko ministerstvo.

3. Ministerstvo za pravosodje. Najvišje sodišče za Ogersko je septemviralni stol. Pod njim sta kraljeva sodnijska stola v Budapešti in Maros-Vasárhelyju. Kot prva instanca posluje 66 županijskih sodnih stolov in 374 okrajnih sodišč.

4. Ministerstvo za poljedelstvo, obrt in trgovino upravlja rudarstvo, logarstvo in brodarstvo.

5. Ministerstvo za občna dela in občila ima v svojem področju javne zgradbe, železnice, pošte in brzojave.

6. Ministerstvo za deželno brambo skrbi za dopolnitev, hrano in nastanjenje vojske, deželne brambe ali honvedov in črne vojske.

6. Ministerstvo za denarstvo ali finance ima v obče enako področje kakor slično avstrijsko ministerstvo.

8. Ministerstvo za Hrvatsko in Slavonijo posreduje med kraljem in hrvatsko-slavonsko vlado. Ban je na čelu kraljevi deželni vladi v Zagrebu, katera upravlja notranje in denarstvene reči, bogočastje in nauk in pravosodje. Kraljevi deželni vladi je podrejenih 8 županij in 8 kraljevih samostalnih mest.

9. Minister na najvišjem dvoru na Dunaju posreduje med kraljem in ogerskim ministerstvom. (Dalje prih.)

Kulturne slike s Kranjskega.

(Spisal Jos. Ciperle.)

15. Slovenska država.

Sle le po odhodu Longobardov v Italijo so jeli dihati prosteje Ilirci. Rimsko oblast po naših krajih so vničili polagom grmanski rodovi in ti so tudi odhajali drug za drugim. Zopet so jeli voliti Ilirci kneze iz lastnega rodú, zopet so vpeljali svojo lastno upravo in zopet so živeli po svoji stari šegi in navadi.

Najprvo je zasijala zlata svoboda deželi Koroški. Iz nje so odšli namreč najprvo oni narodi, ki so med narodnim preseljevanjem prišli

v njo. Tudi po Koroškem, in zraven še po Goriškem in Furlanskem je stanoval že v predrimski dobi narod istega rodu, kakor po Panoniji in Iliriku. Stari pisatelji so ga imenovali Venete, kakor tudi sem ter tje Ilirce sploh; in dostavljali so tudi, da so ti po Noriku, t. j. po sedanjem Koroškem, Goriškem in Beneškem bivajoči Veneti ilirskega plemena. Lahko tedaj rečemo: Veneti so bili Ilirci, in tedaj Slovani.

Še le pozneje osvobodila se je Kranjska in sosedne dežele. Bridka izkušnja pa je izučila Ilirce, da je le v slogi moč, da osamljen rod ne premore nič, in da le združen narod se more protiviti z uspehom vsakoršni nevarnosti. Dan danes smo pa Slovenci zopet čisto pozabili na to. Saj nesloge ni nikjer več, nego ravno med našim narodom. Bog nas potiplji vendar z najdebelejšim prstom!

Tem Koroškim Ilircem pak pridružili so se kmalu rodni bratje panonski in nekaj iz Ilirika, ter osnovali državo z imenom Karantanija, ali pa tudi, kakor se bere v časih po listinah 9. in 10. stoletja Sklavinija. Na čelu tej deželi stali so pa vojvodi Koroški ali Korotanski. Pod njih oblast je spadala tedaj cela Koroška; potem Gorenja in Dolenja Karantanska krajina, ki se sedaj Štajerska dežela imenuje; dalje Kranjka marka, t. j. sedanja Gorenjska stran; še dalje slovenska krajina ali „windische Mark“, sedanje Dolenjsko; in slednjič Istra in Furlanija, h kojima je pa pripadalo tudi naše Notranjsko. Od tega časa pa tudi ni več slišati imena Ilircev, ampak prebivalci te dežele imenujejo se Korošane ali Gorošane, t. j. ker prebivajo po goratem svetu. Pozneje še le čitamo ime Slovenci za prebivalce te države.

Ilirci, bivajoči po sedanjem Hrvatskem, po Slavoniji, Dalmaciji i. dr., se niso pridružili Korošanom, ampak zasnovali so si svoje kraljestvo. Potomci teh Ilircev so sedanji Hrvati in Srbi.

Tako sta nastala iz jednega ilirskega naroda dva: slovenski in hrvatsko-srbski narod.

16. Novi boji.

Toda naš mili slovenski narod ni živel dolgo v miru. Kmalu se je pokazalo, kako dobra je bila združitev njegova v jedno državo. Na severu jim je bil sovražnik bavarski vojvoda Tesel (Thassilo); — na vshodu t. j. na Ogrskem Obri, ali kakor se tudi imenujejo Avari; — na jugu Grki; — in na zapadu Longobardi.

Prvi je planil nanje Tesel. V začetku je imel srečo v boju. Slovenci so zmagani; a leta 595. se vzdignejo ti, ter preženo Bavarce iz svoje dežele.

Za Bavarci prideró Grki. Toda tem ni usoda tako ugodna. Takoj v prvem boju jih premagajo Slovenci l. 598.

Slednjič zgrabijo Slovence še Longobardi pod vodstvom Gifulfovimi; a tudi teh so se otresli srečno.

„Pa nevarnejši sovražniki kot ti trije“ — tako piše Trdina — „so bili Obri, ki so dežele Slovencev napali. Gotovo so se oni branili, pa kaj je to pomagalo proti ljudem, ki jih je kot listja in trave na našo zemljo prišlo. Pa slovenski rod ni sam pod jarmom Obrov omagal, temveč tudi Moravci in Čehi so ob enem njegovo težo čutili. Ta služnost, v kateri so Slovenci več kot dvajset let bili, in se dala primerjati goli podložnosti, temveč bila je stiska brez mere, klanje brez prenehe in vničavanje ne le posamnih ljudi, ampak celega naroda. Slovenci so bili poljedelno ljudstvo, ki so polne žitnice imeli. Pa ravno žita so potrebovali Obri, kajti z denarjem in drugimi reči so jih morali zalagati Grki. Tedaj so v dežele naših prednikov pridrli, mastili se ob njih žuljih in grozovitosti počenjali, da poskus jih popisati še senca tega ni, kar se je v resnici godilo. Žito je bilo našim očetom vzeto, odneseno, ali končano; njih ženske trpinčene; njih hčere skrunjene; njih otroci psom za živež metani in oni sami primorani, vse to tiho gledati, ali pa, ako se ustavljajo, nesrečen konec storiti. Leto za letom trpi to mučenje, celo pozimi ostanejo Obri na Slovenskem. — Še je omeniti trpljenja odraslih slovenskih sinov. Oni so morali popustiti stariše in dom in hoditi z Obri vred proti Grkom in drugim narodom bojevat se. Ko je prišel dan bitve, bili so ti mladenči primorani, sami na celo vojsko sovražnikov pasti, ako je pa njihov pogum užugal, ni bilo po zmagi za nje olajšanja. Vse dobičke so Obri zase obdržali. Če so pa bili slovenski mladeniči pri tem napadu nesrečni, potem šele se jim je pridružila truma njih zatiralcev in z njimi bitvo ponovila. Tako se je slovenska kri pretakala takrat za tujo plenaželjnost, pa usoda je hotela, da ni tekla zastonj. V teh bojih si je mladost naših prednikov nabrusila meč, kateri je kmalu sukala proti tistim, ki so k tem bojem morali.“

(Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Celja. (Jakob Lopan †.) Neizprosna smrt je posegla zopet s krutoj rokoj v naše vrste, pa izbrala si odlično žrtev: prvega urednika „Popotnika“ in prvega nadučitelja in voditelja celjske okoliške šole, Jakoba Lopana, ni več! Dné 13. mal. travna t. l. smo ga spremili ob ogromni udeležbi inteligentnega ljudstva k zadnjemu počitku na celjsko okoliško pokopališče, od koder je prekrasen pogled na savinjsko polje. Ko smo stali ob njegovi jami, ko so nam glasovi žalobne nagrobnice milili tožno srce, ko so trde grude trdo udarjale na njega krsto, tedaj je naš pogled objel to krasno okolico, razgrinjajočo se pred nami v vsej pomladni lepoti in vzbudila se nam je misel, koliko do-brot je sipal mož, ki trd in mrtev zdaj leži v jami, v 22 letih svojega tukajšnjega bivanja